

MAGASINET

stefanus

44. ÅRGANG – NR. 6 / OKTOBER/NOVEMBER

Pastor Ramazan:

Store visjoner for Tyrkia!

Side 4–5

APPELL

Send oppmuntring til Nigeria!

SIDE 3

TYRKIA

Martyrenes kirke vokser

SIDE 8–9

NORGE

Klart for nye fakkeltog

SIDE 16–17

IRAK

Bare troen igjen

SIDE 18–19

Foto: Lars O. Flydal

LEDER

Synspunkter på lederen kan sendes direkte til:
hag@stefanus.no

På flukt hjemmefra

For andre gang på hundre år blir kristne i Irak fordrevet eller utryddet. Vi må hjelpe dem. De ber selv om humanitær bistand og internasjonal beskyttelse.

Allerede på veien fra flyplassen til sentrum av provinshovedstaden Erbil i Kurdistan i Irak får jeg høre om flyktningsstrømmen. – Du finner dem overalt. De sover i midtrabatter, parker, provisoriske teltbyer, skoler og barnehager. De preger bybildet, forteller en bekymret drosjesjåfør.

Budskapet blir raskt bekreftet. Vi får del i sterke livshistorier. Vi møter både sinne, skuffelse, sorg, apati og en prøvet gudstro. De strever med store spørsmål. Hvor lenge? Hvor går veien videre? Blir det mulig å reise tilbake igjen? Morgendagen bekymrer kanskje aller mest. For kulden setter snart inn. Tynne tepper og teltducker gir begrenset varme.

Graden av framtidsoptimisme varierer. – Jeg vil tilbake til min landsby, forteller en pensjonert skolelærer fra Karakosh. – Hva har vi å vende tilbake til? spør en ungdom. Han sår tvil om det finnes en framtid i Irak etter den såkalte islamske stats herjinger. På toppen av teltduken bak ham henger et blinkende kors. Dét oppleves i alle fall trygt.

Stefanusalliansen kanalisierer hjelp til flyktningene gjennom ulike lokale kirkelige partnere, som gjennom dette utrustes til å hjelpe sine egne og andre. En kirke som bryr seg er et godt vitnesbyrd for både kristne, muslimer og jezidier.

De kristnes situasjon i Irak er kritisk. Ved Saddam Husseins fall etter den amerikanskledede invasjonen i 2003 var det 1,6 millioner kristne i landet. Nå er tallet redusert til 200 000–300 000. De aller fleste er spredt for alle vinder. Mange dro til Syria, hvor situasjonen etter hvert utviklet seg fra vondt til verre. For de fleste av disse er dette et stoppested på vei til utlandet.

Hva tenker kirkens ledere om det som nå skjer? Vi møtte en bekymret erkebiskop for Den syrisk-ortodokse kirken i Mosul, Kirkuk og Kurdistan. Han er selv blant de fordrevne kristne som nå har flyktet fra sine kjerneområder. Erkebiskopen fortalte om de kristnes dilemma. De måtte enten konvertere til islam, betale beskyttelsesskatt eller flykte. De ble fratatt hus, biler, eiendeler og identifikasjonspapirer. Når vi snakker om alle kirkene på det tradisjonsrike Niniveplatået, begynner erkebiskopen å gråte. – De tok katedralen min i Mosul, fjernet korset, og omgjorde den til moské.

Erkebiskopen sammenligner dagens situasjon med folke-mordet på armenerne og syrianerne for hundre år siden. Det som skjedde den gangen var riktig ille, men den bølgen som nå rammer de kristne skaper en helt ny dimensjon. For første gang i kristendommens totusenårige historie i Irak feires det ikke lenger gudstjeneste i kirkens kjerneområder.

Situasjonen i Irak krever både ord og handling. Langsiktig humanitær hjelp, politisk inngripen og internasjonal beskyttelse av utsatte grupper er nødvendig. – Jeg vil ikke gi de kristne råd om hvorvidt de skal bli værende i Irak eller forlate landet. Det må de bestemme selv. Men jeg sier til dem at de skal holde fast ved sin tro og stole på Gud, sier erkebiskopen. Hans bestemte ansiktsuttrykk gir sterke signaler om at han personlig ikke har tenkt å fremstå som hyrden som overlater de gjenværende fårene til ulvene. Han vil være der for dem. For det er her de hører hjemme.

Hans Aage Gravaas
generalsekretær

Utgever Stefanusalliansen
Ansvarlig redaktør Hans Aage Gravaas
Redaktør Thea Haavet
Redaksjon Elisabeth Engelsviken
Kristin Storaker
Jan-Eivind Viumdal
Birgit Solbakken
og Victoria Arnold (Moskva)

Design og trykk Kai Hansen Trykkeri
Forsidefoto Bjørn A. Wegge
Opplag 18 000
Kontor Trondheimsveien 137
Postadresse P.b. 6603 Rodeløkka, 0502 Oslo
Telefon 23 40 88 00

E-post post@stefanus.no
Hjemmeside www.stefanus.no
Styreleder Jan Gossner
Repr.skapsleder Karin Riska
Org. nr. 970276432
Bankgiro 3000 14 57922 Gavekonto
Revisor BDO AS

Oppmuntringshilsen til Nigeria

De fleste av oss har fått med seg Boko Harams ubarmhjertige kidnapping av over 250 nigerianske skolejenter fra Chibok. Ikke like mange er klar over at Boko Haram og deres allierte fortsatt herjer i nordlige Nigeria. Boko Haram (som betyr «vestlig utdanning er synd») vil opprette et islamsk styre, fritt for kristne og muslimer som ikke deler deres snevre syn. Bare i år er mange hundre blitt drept i brutale angrep, tusentalls er blitt skadd, hundretusener har måtte forlate sine hjem og enda flere lever i konstant frykt for nye angrep.

Tallene på drepte og skadde i det nordlige Nigeria er vanskelig å ta inn over seg. Stadig hører vi om hvordan Boko Haram og deres allierte angriper kristne landsbyer og kirker. Bare den første uken i september ble det rapportert om at mer enn 300 kristne ble drept i en serie angrep i delstaten Borno. Overlevende forteller hvordan overgriperne gikk fra hus til hus for å drepe, hvordan hus ble ramponert og kirker satt i brann. Overlevende har flyktet opp i fjellene eller til større byer.

Hva hvis det var ditt hjemsted som ble angrepet? Hva hvis du hadde sett søsken eller foreldre bli massakrert og lemlestet foran øynene dine? Hva hvis det var din menighet som mistet halvparten av sine medlemmer? Hva hvis det var du som plutselig måtte flykte midt på natten? Hva hvis det var din datter eller søster som var kidnappet?

Det er så mange i Nigeria som har sett og opplevd så mye grusomt og bestialsk, som har mistet sine nære og kjære og som selv er blitt skadet. Det er flere enn vi kan ta inn over oss som hver natt legger seg i frykt – vil de bli angrepet igjen?

Deborah Peters var som 12-åring vitne til hvordan Boko Haram drepte broren og faren rett foran øynene hennes. Faren var pastor i Chibok, samme sted som de bortførte jentene kommer fra. Foto: Kevin Lamargue/Reuters

Vår partner i Nigeria har bedt oss om å sende oppmuntringshilsener til alle dem som på ulike måter er blitt rammet av herjingene til Boko Haram og deres allierte. Brevene sendes til vår partners kontor, som igjen distribuerer dem til familier, menigheter og landsbyer rundt om i Nigeria som sårt trenger en oppmuntring. Skriv gjerne en hilsen og et bibelord på engelsk på et eget kort. Om du kjenner barn som liker å tegne, send gjerne med en tegning fra dem. Det er mange barn som er rammet!

La de kristne i det nordlige Nigeria føle at de blir båret på en bølge av kjærlighet, omtanke og bønn! Selv om media ikke skriver om dette nå, har ikke vi glemt dem!

Appellbrev og praktisk informasjon finner du på: www.stefanus.no.

Med vennlig hilsen

Lisa Winther
rådgiver menneskerettigheter

OPPDATERING I TIDLIGERE APPELLSAKER

Sudan: Meriam Ibrahim og hennes familie kunne omsider forlate Sudan i slutten av juli og er nå trygge i USA. Takk for innsatsen!

Kina: I mars appellerte vi for pastor Zhang. Åtte andre kirkemedlemmer var sammen med ham i politiets varetekt. Tre av dem ble løslatt den 11. juni.

Kina: Den kristne menneskerettighetsadvokaten Gao Zhisheng, som vi har appellert for tre ganger, ble den 7. august sluppet fri og er nå sammen sin bror. Men det er fortsatt uklart om det er noen betingelser knyttet til løslatelsen.

Bli appellvenn! Brev, e-post eller SMS. Se våre nettsider: www.stefanus.no.

STORE VISJONER FOR TYRKIA

Ramazan Arkan gikk fra å være konservativ muslim til å bli pastor for en av Tyrkias største protestantiske kirker. Nå vil han plante flere menigheter.

Tekst: Thea Elisabeth Haavet **Foto:** Stefanusalliansen

Ramazan fikk navnet sitt av sin bestemor. På tyrkisk står det for den muslimske fastemåneden Ramadan. Han vokste opp i en muslimsk familie, og var del av en konservativ islamsk gruppe i barndommen.

– Jeg leste ikke Koranen selv på den tiden, men jeg ba fem ganger daglig og var en veldig seriøs og overgitt muslim.

Men etter at Ramazan ble voksen, fikk han nye venner som var ateister og kommunister. De fortalte ham om alle motsetningene i Koranen.

– Det skapte mange spørsmål i meg. Da jeg begynte å lese Koranen selv på tyrkisk, trodde jeg alle spørsmålene mine ville bli besvart, men det motsatte hendte. Det skapte flere spørsmål og mer tvil. Jeg gikk til mine åndelige ledere, men svarene deres tilfredsstilte meg ikke. Litt etter litt mistet jeg troen på islam, og ble ateist som mine venner.

På denne tiden fikk Ramazan for første gang en kristen venn. Han fikk også tak i en bibel for å vise vennen at religionen hans var feil. Da han leste den, likte han Jesu lære, men trodde ikke på ham. Likevel ble han med da vennen inviterte ham med i Antalya Evangelical Church.

– Motivet mitt var egentlig å møte utenlandske jenter! Det var ingen jenter på min alder der, men jeg møtte mange andre kristne som var veldig gode mot meg. Jeg likte også hvordan de tilba Gud med glede – og at det skjedde på mitt eget språk og med både menn, kvinner og barn i samme rom.

Vendepunktet i militæret

Ramazan gikk i kirken i to og et halvt år før han bestemte seg for å bli kristen. Da han var i militæret, følte han seg både deprimert og forvirret. Da ble han minnet på noen vers fra Bibelen som inviterte ham til å gi livet sitt til Jesus.

– Etter at jeg gjorde det, har alt forandret seg i livet mitt. Nå er målet mitt å tjene Ham, sier Ramazan.

Etter omvendelsen begynte han å jobbe som frivillig i kirken. Det likte han veldig godt.

– En natt følte jeg at Gud kalte meg til tjeneste for Ham. Jeg

Pastor Ramazan leder Antalya Evangelical Church.

delte mitt ønske med lederne i kirken, og de oppmuntret meg til å gå på bibelskole. Jeg dro på en «hjemmelig» skole fordi bibelskoler ikke er lovlig i Tyrkia.

Etter at Ramazan avsluttet den teologiske utdannelsen, ble han i 2000 ordinert som en av pastorene i kirken. To år senere ble han seniorpastor i Antalya Evangelical Church. Og de siste årene har Stefanusalliansen støttet menigheten blant annet med bidrag til pastorlønnen.

Vekst i nye lokaler

Da Ramazan ble pastor, hadde menigheten allerede eksistert i nesten ti år. Menigheten ble grunnlagt hjemme hos to sveitsiske misjonærer i 1991. Åtte år senere hadde menigheten vokst til 22 medlemmer. De begynte da å leie lokaler hos St. Pauls kulturelle senter midt i turistdistriktet i Antalya.

– Siden da vokste kirken vår veldig raskt, og i dag er vi 190 medlemmer, alle fra islamsk bakgrunn. Årsaken til veksten var at vi fikk muligheten til å nå ut til mange nye mennesker da vi fikk våre egne lokaler. I Tyrkia er nemlig en kirkebygning ikke bare et sted for tilbedelse, men også et veldig bra sted for evangelisering.

Jan-Eivind Viumdal og Thea Haavet fra Stefanusalliansen besøkte nylig Antalya Evangelical Church – og traff mange av de unge, lokale kristne.

Ramazan forteller at kirkebygg er særlig viktig i de store byene. I 1980 var det et militærkupp i Tyrkia – og mange brukte hjemmene som base for illegale aktiviteter. Derfor er det mange som forbinder husgrupper og husmenigheter med noe illegalt og mistenkelig.

– Men hvis man møtes i en bygning som er åpen for alle, så beroliges folk. De blir nysgjerrige, og de kommer for å se kirken. Og da deler vi også evangeliet med dem. Nå har vi 10–20 besøkende hver uke, som kommer for å stille oss mange spørsmål om troen og om kristendommen. Vi deler evangeliet med dem, gir dem bibler og inviterer dem på gudstjeneste.

Bygger egen kirke

Kirken vokser så raskt at det ikke alltid er plass til alle. Det er en av grunnene til at menigheten med støtte fra blant annet Stefanusalliansen har startet byggingen av et eget kirkebygg.

– Og når bygget er ferdig, skal vi dele menigheten i to. En del blir her på kultursentere, og resten drar til den nye bygningen. Der vil vi prøve å nå ut til nye mennesker. Mens kultursenteret ligger i et turistområde, er den nye kirken strategisk plassert i et nabolag med mange familier og velutdannede tyrkere, forteller Ramazan.

– Vi lever i en islamsk kultur med mange islamistiske og nasjonalistiske grupperinger. De liker ikke kristne. Når du blir en kristen i Tyrkia, må du betale en pris. De fleste blir avvist av familie og venner, og noen mister jobben. Siden jeg er så åpen, har folk angrepet meg, forbannet meg, ledd av meg. I 2008 var jeg også utsatt for et drapsforsøk – men heldigvis oppdaget politiet det og arresterte mannen. Da jeg var singel, brydde jeg meg ikke så mye om det, men nå som jeg er gift og har to barn, så blir jeg noen ganger redd og bekymret. Men jeg tror at Gud er med oss uansett hva som skjer, og Han er verdt det, sier Ramazan entusiastisk.

Han har giftet seg med amerikanske Karen, og sammen har de to barn. Familien gleder seg over utviklingen i Antalya de siste årene.

– Vi ser at Gud gjør utrolige ting i Antalya. Vi gleder oss over at fire personer kom til tro bare de to siste månedene. Og denne uka gleder vi oss til å døpe tre nye troende som har fullført dåpsundervisningen.

Det første nye kristne lærer, er hvordan de kan dele evangeliet med andre. Men menighetens misjonsvirksomhet stopper ikke med Antalya.

– Vår visjon er å nå ut til de stedene hvor det ikke er noen kirker eller kristne og dele evangeliet med dem som aldri har hørt det før. Vi ønsker å sende lokale misjonærer til disse stedene. Det er mange byer i Tyrkia hvor det foreløpig ikke er noen kirker, forteller pastoren.

Siden 2005 har menigheten fokusert på nabobyen Alanya som misjonsfelt. Nå møtes nesten 25 mennesker der ukentlig for å tilbe Gud sammen på tyrkisk.

– Når jeg ser kirken vokse, gjør det meg så glad og ivrig, for det er dette jeg ønsker å se. Jeg ønsker å se at Guds rike vokser i Tyrkia igjen. Historien vår viser at for 2 000 år siden spredde kristendommen seg herfra, og kristendommen ble etter hvert hovedreligionen i dette landet. Det var mye vekelse her. Jeg tror at Gud vil gjøre det samme igjen i dette landet, avslutter Ramazan Arkan.

Støtt kirkevekst i Tyrkia!

Bruk giroen vedlagt bladet eller
benytt kontonr. 3000 14 57922

Misjonseksperter:

– Fra 5 til 5 000 kristne på 40 år!

For 40 år siden besto den protestantiske kirken i Tyrkia av en håndfull mennesker. I dag teller nettverket til Den evangeliske alliansen i Tyrkia (TEK) 120 menigheter og husgrupper.

Tekst og foto: Jan–Eivind Viumdal

Til sammen er de 5 000 personer, nesten alle tidligere muslimer.

– 70 prosent av disse har fremdeles muslim på ID-kortene sine. Dersom de endrer til kristen, risikerer de å bli utstøtt fra lokalsamfunnet og å miste jobben og familien, forklarer TEK-leder Umut Sahin.

Generalsekretæren i TEK driver et imponerende arbeid fra sitt enmannskontor i Izmir – som er det bibelske Smyrna. Arbeidet som Stefanusalliansen støtter, består blant annet av å samle og styrke båndene mellom menigheter som er spredt over store områder. I tillegg støtter vi TEKs arbeid med å kartlegge og styrke de kristnes rettslige stilling i Tyrkia.

30 kirker er offentlig registrert, 12 har sin godkjennelse gjennom andre kirker og 15 har ingen offentlig godkjenning. Riktignok er disse kirkene, i likhet med TEK, kun registrert som ikke-statlige organisasjoner av myndighetene, ikke som fullverdige kirker.

– I løpet av Tyrkias 90 år lange historie som moderne republikk, har kun én protestantisk kirke blitt godkjent som et tilbedelsessted (kirke). Denne kirken ligger i Istanbul. I tillegg er en ortodoks kirke og en synagoge blitt godkjent som tilbedelsessteder. Men i hele Tyrkia er det ingen andre som har en slik godkjennelse, forteller Umut.

Umut Sahin

Bor i Izmir.

Gift, to barn.

Generalsekretær i TEK siden 2009.

Tidligere evangelist i Life Agape.

Umut Sahin leder Den evangeliske alliansen i Tyrkia.

Hvorfor er det så få etniske tyrkere som er kristne?

– For lenge siden gjorde misjonærer til Tyrkia en avtale med myndighetene om at de ikke skulle evangelisere for etniske tyrkere. I 1928 ble for eksempel tre tyrkiske studenter kristne på en skole som ble drevet av utlendinger. Skolen ble umiddelbart stengt og utlendingene utvist fra Tyrkia. Evangelisering blant etniske tyrkere startet først etter 1960. Selv om det nå plantes menigheter, er likevel de fleste byer i Tyrkia uten en eneste kirke. Særlig i små byer er det et veldig stort press på de kristne. Det kan variere fra milde former for diskriminering til den mest ekstreme forfølgelse, sier Umut.

– Merker dere noe til radikaleringen som preger store deler av Midtøsten?

– Utfordringene i Tyrkia er mange. Ekstremismen og folks støtte til for eksempel IS (Islamsk Stat) er på sterk frammarsj. Islamisme er en ny trend i Tyrkia. Det er bekymringsfullt. Som kirke har vi kontakt med disse miljøene. Vi ber om at dette må bli en kortvarig trend, forteller Umut.

– Hvordan er samarbeidet mellom ulike kirker i Tyrkia?

– TEK har venner i alle kristne leire og arbeider aktivt for at enheten mellom kristne skal styrkes. Tanken om å dele kirken opp i kirkesamfunn, er en gift for kirkene i Tyrkia. Her møter vi utfordringer og trenger hjelp og forbønn, slik at vår lille kirke ikke splittes og deles opp i fraksjoner. For meg tok det to år fra jeg ble kristen til jeg oppdaget at det var noe som het kirkesamfunn.

– Hva slags samarbeid ønsker dere med kirker fra andre land?

– Kirkene i Tyrkia ønsker samarbeid med kirker fra hele verden. Vi ønsker å snakke sammen, be sammen og lære av hverandre. Som en liten og fattig kirke, trenger vi også økonomisk støtte. Det er mye som ikke kan gjøres for penger, men bare av trofaste tyrkiske familier som er modige vitner i sine egne lokalsamfunn. Samtidig trenger vi penger for å utvide arbeidet for fortsatt kirkevekst i Tyrkia. Vi ønsker å plante kirker i alle byene i Tyrkia som ikke allerede har en kirke.

Trosfrihetseksperter:

– Ikke trosfrihet i praksis i Tyrkia

Tekst: Thea Elisabeth Haavet

Foto: Privat

Den tyrkiske forskeren Mine Yildirim er engasjert av Den norske Helsingforskomité til å lede et treårig prosjekt med fokus på trosfrihet i Tyrkia, finansiert av norsk UD.

Mine har hatt et engasjement for religionsfrihet i mange år, blant annet støttet av Stefanusalliansen. Det nåværende prosjektet har fokus på religionsfrihet for alle grupper i Tyrkia. Prosjektet består av å overvåke, rapportere og danne nettverk av enkeltpersoner og organisasjoner som er opptatt av disse spørsmålene. Mine skal også komme med forslag til politiske endringer.

– Hva er de største utfordringene for trosfriheten?

– Retten til trosfrihet blir beskyttet i Tyrkias grunnlov og i lovverket, men ikke i praksis. Retten til å etablere gudshus er et godt eksempel på dette. Fram til 2003 kunne du bare etablere moskeer i Tyrkia. Så ble lovgivningen endret for at det skulle være mulig å oppnå legal status for gudshus også for andre trossamfunn. Siden da har dessverre bare et par av et titalls søknader ført fram, og dette er et stort problem blant annet for protestantiske konvertittmenigheter som trenger et sted å samles.

– Hvilke andre problemer møter religiøse minoriteter?

– Retten til å undervise i en religion eller tro er en viktig del av trosfriheten, men dette anerkjennes ikke i Tyrkia. Bare staten kan etablere religiøse undervisningssted, og de starter bare muslimske skoler som følger deres egne doktriner. Andre trossamfunn ender opp med å sende potensielle religiøse ledere og lærere

Mine Yildirim.

Bor i Istanbul.

Gift, ett barn.

Forsker med doktorgrad i menneskerettigheter.

til utlandet. Dette er veldig dyrt, og mange vender ikke tilbake.

– Hva er andre utfordringer for trosfriheten?

– En annen utfordring er at alle blir tvunget til å få påtrykt en religion eller tro på det offentlige identitetskortet, som man alltid må bære på seg. Religionsrubrikken viser andre hvilken religion man har. Hvis folk ser at du ikke er muslim, skaper det en risiko for å bli diskriminert på skolen, jobben eller i forhold til offentlige tjenester. Fra 2006 er det blitt mulig å la feltet stå tomt, men det er ingen løsning, for da ser andre fortsatt at du ikke er muslim. Mange som konverterer eller ikke tror, foretrekker å la det stå muslim, fordi de frykter å bli dis-

kriminert hvis de oppgir noe annet. Siden den islamske identiteten og det å være muslim er så viktig for den tyrkiske kulturen, blir det et problem både for staten og samfunnet når individer bestemmer seg for å forlate islam. Det kan få alvorlige konsekvenser for den enkelte.

–Hvorfor er det slik?

– En årsak er at det har vært mye feilinformasjon i media og skoleverket, særlig om kristne. På 90-tallet var det mye desinformasjon om protestantiske misjonærer som tvang barn eller voksne til å bli kristne. De ble fortalt at tusenvis av kirker ble etablert, og at dette var planlagt av utenlandske regimer. Mange trodde på disse løgnene. 2007 ble et vendepunkt. Da ble fem kristne drept – blant dem tre kristne i en bokhandel i Malatya. Rettsaken som fulgte – og som fortsatt pågår – viste at disse medierapportene var arrangert av grupper med tilknytning til staten. Så selv om 2007 var et mørkt år, så ble dette et vendepunkt og desinformasjonen begynte å avta. Det betyr ikke at forståelsen har kommet til et punkt hvor det er respekt for trosfriheten. I skolebøkene blir for eksempel misjonsaktivitet fortsatt presentert som en trussel for den nasjonale sikkerheten, og dette preger folks holdninger til kristne.

– Hvordan kan vi i Norge hjelpe?

– De som ønsker å støtte menneskerettigheter og trosfrihet i Tyrkia kan begynne med å lære mer om Tyrkia, om de ulike religiøse tradisjonene vi har og trosfrihetssituasjonen i landet. Så kan de informere andre om situasjonen, og støtte nasjonale initiativ som jobber for trosfrihet i Tyrkia. Å støtte trossamfunn som jobber for trosfrihet her i landet, er veldig viktig, og jeg tror det er den mest effektive måten å nå fram på, avslutter Mine.

Martyrenes land

Hvor kommer apostelen Paulus fra? Hvor ble de sju første kirkemøtene avholdt? Hvor er det i dag mer enn 99 prosent muslimer? Svaret er Tyrkia.

Tekst og foto: Jan–Eivind Viumdal

Den kristne kirkes historie de første århundrene utspant seg i stor grad innenfor områdene til dagens Tyrkia. Her ble disiplene første gang kalt kristne. Her ligger de sju menighetene som er beskrevet i Åpenbaringsboken. Her tilbrakte flere av apostlene, blant annet Paulus, mye av sin tid.

Kirker og kirkesamfunn vokste fram. Og alle de sju første kirkemøtene (det første fant sted i Nikea i 325) ble avholdt her. Både greske, armenske og syrianske (aramaiske) kirker blomstret, og hele dette området ble gjennomsyret av kristen tro. Men interne stridigheter og motstand og undertrykkelse fra skiftende myndigheter svekket etter hvert kirken kraftig. I dag er mer enn 99 prosent av befolkningen muslimer.

Det historiske Tyrkia

Områdene som utgjør dagens Tyrkia er blant de eldste kulturområdene i verden. Både det sagnomsuste Troja og hettittenes oldtidsimperium ligger her. Fra midten av 500-tallet til midten av 300-tallet før Kristus var grekerne i Lilleasia under persisk styre. Grekeren Aleksander den Store gjorde områdene til en del av sitt rike.

Fra 330 var Konstantinopel (dagens Istanbul) romersk og kristen rikshovedstad. Det kristne østromerske riket eller Det bysantinske riket vokste seg sterkt. Dette var det absolutte kjerneområdet for den kristne tro.

Det islamske osmanske riket dominerte området fra 1299 til 1923, og da Konstantinopel ble inntatt i 1453, inne-

Jan-Eivind Viumdal foran amfiteateret i Efesos.

bar dette Østromerrikets endelige fall. I kjølvannet av Det osmanske rikets oppløsning for omtrent 100 år siden ble Tyrkia grunnlagt som stat i 1923.

Tyrkia for tyrkiske muslimer

Før 1. verdenskrig var omtrent 30 prosent av befolkningen i dette området kristne. Men i forbindelse med Det osmanske rikets fall oppstod det en etnisk og religiøs rensning. «Tyrkia for tyrkiske muslimer» ble parolen for ungtyrkerne. Mange millioner kristne grekere, armenere og syrianere (aramaiske) ble slaktet ned for fote. De som klarte det, flyktet.

Eiendommer og kulturskatter ble ødelagt og overtatt av overgriperne. Ifølge kilder var det det for hundre år siden bare i Tur Abdin, et område i det sørøstlige Tyrkia, omtrent 600 kristne landsbyer og cirka 800 000 syrisk-ortodokse kristne.

Necati Aydın og to andre kristne menn ble myrdet i Malatya i 2007.

Disse ble angrepet av tyrkiske og kurdiske væpnede grupper. Om lag 500 000 ble drept, og 95 prosent av eiendommene som tilhørte kristne, ble overtatt av overgriperne. Etter dette har presset på etniske og religiøse minoriteter vært en kontinuerlig utfordring. I dag er det bare mellom to tusen og tre tusen syrisk-ortodokse igjen i området Tur Abdin.

Økt press på kristne

Disse orientalske kristne har nesten siden Jesu tid hatt sine kjerneområder i et triangel som utgjør det sørøstlige Tyrkia, det nordlige Irak og det nordlige Syria. For hundre år siden ble svært mange av disse massakrert og drevet bort fra Tyrkia, og i dag skjer det samme med de kristne i Irak og Syria.

Uten Tyrkias harde framferd mot kristne minoriteter er det ikke usannsynlig å anta at det ville bodd mer enn

Lederen av Den evangeliske alliansen i Tyrkia, Umut Sahin, kommer opp av dåpsbassenget i Maria-kirken i Efesos. Her fant det tredje økumeniske konsilet sted i år 431 e. Kr.

20 millioner kristne i Tyrkia i dag. I stedet viser offentlige statistikker at bare 0,2 prosent av en befolkning på drøyt 75 millioner nå er kristne.

Presset på de kristne minoritetene er fortsatt sterkt i Tyrkia. Det er liten tvil om at Islam har fått en forsterket betydning de siste årene, og islamistiske tendenser lurer i bakgrunnen. Støtten til militante islamistiske grupper vokser. Og det er uklart hvordan tyrkiske myndigheter stiller seg til det som nå skjer i Irak og Syria. Det er tegn som kan tyde på at styresmaktene er i ferd med å føre det som en gang var et sekulært Tyrkia i en mer islamistisk retning.

Håp i martyrens land

Samtidig vokser protestantiske kirker fram. Særlig gjennom overnaturlige møter med Jesus og gjennom helbredelser, kommer tidligere muslimer til tro. Av frykt holder mange sin nye tro skjult, noe som gjør at omfanget av

Kanskje besøkte Paulus biblioteket i Efesos. Byen var i hvert fall en av de første han misjonerte i.

denne stille vekkelsen er usikker og heller ikke fanges opp på de offentlige statistikkene.

Tyrkia er på mange måter den kristne

kirkes vugge, men også en slags grav. Spørsmålet er om Guds kirke enda en gang vil vokse seg sterk i dette området – som på mange måter er martyrenes land.

Glimt fra verden

ved Elisabeth Engelsviken

IRAN

Tre pastorer kan få dødsstraff

De siste månedene har iranske myndigheter trappet opp tiltakene mot kristne som sitter fengslet.

Tre kristne ledere har fått svært alvorlige anklager rettet mot seg, og kan få dødsstraff for sine aktiviteter i husmenighetsbevegelsen. Pastor Behnam Irani, som soner en seksårig fengselsstraff, er anklaget for å ha «spredd korrupsjon på jorden». Han har fått alvorlige helseplager på grunn av fengselsoppholdet, noe han etter en tid fikk komme til behandling for. Dette ble imidlertid avbrutt i mai, og han ble igjen utsatt for brutale overgrep. Iranske

myndigheter har nylig også anklaget assistentpastoren Silas Rabbani, som tjenestegjør i en menighetsgruppe i Karaj, for de samme påståtte forbrytelsene som Behnam Irani er anklaget for. Tidligere er Abdolreza (Mattias) Haghnedjad, en annen kirkeleder i Karaj, anklaget for «fiendskap mot Gud». Denne anklagen er nå omgjort til «å spre korrupsjon på jorden». Siden mai har det vært en konstant opptrapping av maktbruk mot kristne. Kilder i Iran sier at dette gjøres for å spre frykt blant menighetene, og at man vil forsøke å hindre at muslimer konverterer til kristendommen.

INDIA

Eksplisiv økning av vold mot kristne

I løpet av den nye regjeringens første 100 dager har det funnet sted flere enn 600 angrep på kristne og andre minoriteter i India. Dette har fått kristne og andre menneskerettighetsaktivister til å reagere. En komité bestående av kristne ledere, advokater og menneskerettighetsaktivister planlegger nå protestaksjoner mot det de mener er en bevisst strategi bak økningen av sporadisk vold. Komiteen arbeider med en rapport om Narendra Modis første 100 dager som statsminister. Der skal grusomhetene som er begått i dette tidsrommet, dokumenteres.

Hendelser i Kaliyanganj-distriktet viser forfølgelsen av kristne på sitt verste:

Kristne er blitt bakbundet, dratt ut av hjemmene sine og banket opp av hinduekstremister fordi de ikke ville fornekte Kristus. To unge jenter er blant disse. Ekstremistene har stengt kirken og truet med å drepe alle som ikke vil frasi seg sin kristne tro. Et ektepar ble mishandlet og truet med å bli drept hvis de anmeldte hendelsen. Politiet våger ikke å gi beskyttelse, og de kristne lever nå i konstant frykt.

TYRKIA

Malatya-rettssaken fortsetter

Magasinet Stefanus har flere ganger kommet med informasjon om rettssaken der tre kristne brutalt ble drept i Malatya i 2007. På bildet ser vi lederen for Den evangeliske allianse i Tyrkia, Umut Sahin, (til venstre) og den lokale kirkelederen Ayhan Kaya ved graven til en av de drepte, Necaty Aydin. Jan-Eivind Viumdal fra Stefanusalliansen møtte disse under sitt besøk i Tyrkia i august i år (se side 6). Umut har sammen med en advokat gjort en stor innsats her. Han møtte også i retten nylig da saken kom opp for 97. gang, noe som med all tydelighet viser at saken treneres i rettsapparatet. Umut forteller at det i løpet av rettssaken har kommet opp avsløringer om at personer høyt oppe på myndighetsnivå har vært direkte involvert i drapene.

SUDAN

Husker du Meriam?

I forrige utgave av Magasinet Stefanus fortalte vi om dødsdømte Meriam Ibrahim som ble satt fri og kom seg til USA med hele familien. Nå har imidlertid advokatene, som har vært utsatt for både press og trusler siden de tok på seg Meriams sak, fått reiseforbud. Som en følge av denne saken, har både advokaten, Mustafa, og hans kolleger opplevd trakasseringer og dødstrusler fra ekstremistgrupper. Mustafa har mottatt truende telefonsamtaler fra ekstremister som anklager ham og hans kolleger for å være «uislamske» ved å representere Meriam og for å utfordre Sudans lov om frafall fra islam. Lederen for Christian Solidarity Worldwide, Mervyn Thomas, sier at advokatenes rett til å forsvare sine klienter uten å risikere trakassering og ydmy-

kelsere, er ytterst viktig når det gjelder å sikre beskyttelse av og fremme menneskerettigheter.

BRASIL

MAIS

Under sin reise til Brasil i august i år hadde Ingvar A. Isene og Ed Brown mange spennende møter. I Vila Velha i delstaten Espirito Santo besøkte de organisasjonen MAIS – en søsterorganisasjon som har fokus på menneskerettigheter og misjon blant forfulgte.

Særlig aktuelt er den hjelpen de gir til syriske flyktninger. Brasil har åpnet sine grenser for mennesker i desperat nød. Dette arbeidet har MAIS engasjert seg i siden september 2013 og har nå hjulpet mer enn 75 familier. De inngår samarbeid med lokale menigheter om å ta imot dem. Organisasjonen Anajure har fått et universitet til å bidra med 40 fulltidsstipendier dedikert til flyktninger. Det innebærer at det samme antall studenter får dekket alle sine studieutgifter for et helt år.

LIBANON

Barnesko (bildet) utenfor en skole i et telt i en flykningeleir i Libanon. Stig Kaarstad og Thea Haavet fra Stefanusalliansen var på besøk i juni. De ble imponert over alle som prøver å hjelpe i en situasjon hvor det er lett å fortvile.

Turkmenistan

- 18 mill. innbyggere.
- Republikk under autoritært styre
- Muslimer 87% (sunnii 74%, alawi, ismaili og shia 13%), kristne 10%, druzere 3%.
- Borgerkrig og fremveksten av Islamsk Stat (IS) og andre ekstremistgrupper har ført til brutal forfølgelse av religiøse minoriteter, deriblant kristne. Mange flykter.

Tyrkia

- 81,6 mill. innbyggere.
- Parlamentarisk, demokratisk republikk.
- Muslimer 99,8% (flestepart sunni), andre (hovedsakelig kristne og jøder) 0,2%.
- Visse positive tegn de siste årene. Fremdeles streng statlig (sekulær) kontroll av all religiøs aktivitet. Forbudet mot religiøse hodeplagg ble hevet i 2013. Protestantene sliter med statlig registrering og bygging av kirker. Særlig konvertitter møter lokal motstand. Syrianerne i øst nesten helt utradert. Mange flyktninger fra Syria og Irak.

Indonesia

- 253,6 mill. innbyggere.
- Republikk
- Muslimer 87,2%, kristne 10%, hindu er 1,7%, andre 1,5%.
- Landet har en historie av etniske spenninger og grov sekterisk vold på begynnelsen av 2000-tallet. Intoleransen øker igjen og truer landets trosfrihet og religiøse minoriteter.

Egypt

- 86,9 mill. innbyggere.
- Republikk.
- Muslimer (flestepart sunni) 90%, koptisk-ortodokse kristne 9%, andre kristne, jøder, bahaier m.m. 1%.
- Tidligere forsvarssjef al-Sisi vant presidentvalget etter at president Mursi og Brorskapet ble avsatt i juli 2013. Mange frykter en retur til militærstyre. Urolig og spent, både politisk, sosialt og religiøst. Mange angrep på kristne siden revolusjonen i 2011, særlig i Øvre Egypt.

Andre områder

... der religions- og trosfriheten er under sterkt press:

Bangladesh, Bhutan, Cuba, Den arabiske halvøy, Kasakhstan, Aserbajdsjan, Turkmenistan, Afghanistan, Kenya, Laos, Maldivene, Nepal, Nord-Afrika, Sentral-Afrika, Somalia, Sri Lanka, Sudan, Usbekistan, Tadsjikistan.

Hviterussland

- 9,6 mill. innbyggere.
- «Republikk»; de facto diktatur.
- Østlig-ortodokse 80%, romersk-katolske, protestanter, jøder, muslimer og andre 20%.
- Streng religionslov. Religiøs aktivitet må ha statlig godkjenning, noe det er svært vanskelig å få. Arrestasjoner, overvåking, høye bøter for «illegal» religiøs virksomhet.

Russland

- 142,5 mill. innbyggere.
- Føderasjon (46 provinser, 21 republikker, 16 andre enheter).
- Russisk-ortodokse 15-20%, andre kristne 2%, muslimer 10-15%. Resten: Mest ikke-religiøse, samt grupper av nær sagt alle religiøse retninger.
- Økning av menneskerettighetsbrudd, deriblant trosfrihetsbrudd. Økt intoleranse overfor religiøse grupper som anses «fremmede» for russisk kultur. Tiltak mot «ekstremisme» rammer fredelige troende. En ny blasfemilov trådte i kraft i 2013. Økende islamisme i bl.a. Dagestan.

Trosfølgelse i verden 2014

Nigeria

- 177,2 mill. innbyggere.
- Republikk.
- Muslimer 50%, kristne 40%, animisme 10%.
- Lavt restriksjonsnivå fra sentrale myndigheter. Islamistene i Boko Haram terroriserer myndigheter, kristne og muslimer nord og sentralt i landet. Voldelige islamister fra Fulani-folkegruppen utgjør også en stor trussel.

Irak

- 32,6 mill. innbyggere.
- Parlamentarisk, demokratisk republikk.
- Muslimer 99% (sjiia 60-65%, sunni 32-37%), kristne og andre 1%.
- Terrorgruppa Islamsk Stat (IS) går brutalt frem mot religiøse minoriteter, særlig kristne og jezidier. Kristne fordrires fra sine kjerneområder og lever som flyktninger i Kurdistan eller utlandet. Mange kristne har emigrert; antallet er mer enn halvert siden 2003.

Iran

- 80,8 mill. innbyggere.
- Teokratisk republikk.
- Muslimer 99% (shia 90-95%, sunni 5-10%), zoroastere, kristne, bahaiere m.fl. 1%.
- Sharia-lovene forbyr konvertering fra islam. Økning i antall arrestasjoner av kristne og stenging av farsi-talende menigheter de siste årene. Risikabelt å konvertere fra islam. Bahaiene forfølges kraftig.

Kina

- 1,36 milliarder innbyggere.
- Kommunistisk republikk.
- Offisielt ateistisk stat, men taoisme og buddhisme er svært utbredt. Kristne 5 %(?), muslimer 2%(?).
- Forholdene varierer kraftig, graden av trosfrihet er ofte prisgitt lokale myndigheter. Noen steder er friheten stor, andre steder utsettes særlig husmenighetene for arrestasjoner og politiforfølgelse.

Burma/Myanmar

- 55,7 mill. innbyggere.
- Parlamentarisme innført i 2011.
- Buddhister 89%, kristne (baptister og romersk-katolske) 4%, muslimer 4%, andre 3%.
- Mange positive tegn etter militær-juntaens avgang. Men diskriminering, hatefulle utsagn og voldelige angrep fra samfunnsaktører mot religiøse minoriteter øker. Grove overgrep mot muslimer.

Nord-Korea

- 24,9 mill. innbyggere.
- Kommunistisk republikk; de facto diktatur.
- Trad. har buddhisme og konfusianisme stått sterkt, samt større grupper av kristne og tilhengere av chondogyo (gammel koreansk tro).
- Organisert religiøs aktivitet nærmest ikke-eksisterende, utenom noen statskontrollerte kirker i hovedstaden som eksisterer for å skape en illusjon av trosfrihet. Religiøse stemples per definisjon som «fiender av staten» og sendes ofte i fangeleirer.

Vietnam

- 93,4 mill. innbyggere.
- Kommunistisk republikk.
- Buddhister 9%, romersk-katolske 7%, trad. og muslimer 2-3%, protestanter 0,5%, ingen religion 80%. (Religiøs identitet i Vietnam er kompleks og holder seg ikke alltid innenfor kategoriene. Statistikken er derfor noe usikker.)
- Etter en periode med bedring er situasjonen noe forverret, særlig for de kristne minoritetsfolkene i det sentrale høylandet. Det forekommer arrestasjoner av rettighetsforkjempere og kirkeledere.

Eritrea

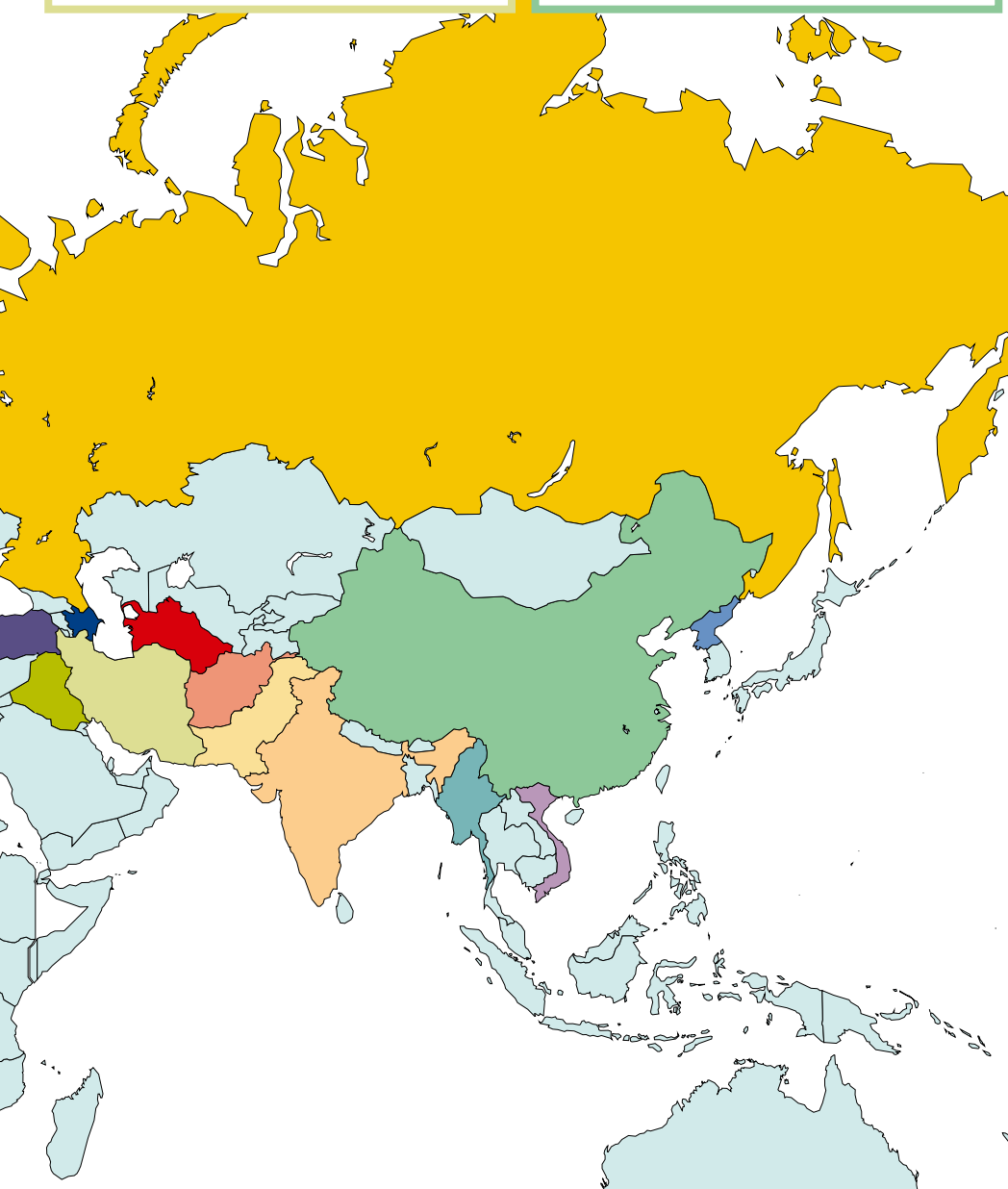
- 6,4 mill. innbyggere.
- «Overgangsregjering»; de facto diktatur.
- Sunniislam 50%, kristne 47% (ortodokse 42%, katolske 3,5%, protestanter 1,5%, uavhengige 1%), ikke religiøse og etnoreligiøse ca. 3%.
- Streng statlig kontroll over det religiøse landskapet, selv over de fire offisielt godkjente trosretningene (sunniislam, Den romersk-katolske kirke, Den koptisk-ortodokse kirke og Den lutherske kirke). Alle andre trosretninger er forbudt. Vilkaerlig fengsling og tortur er utbredt.

Pakistan

- 196,2 mill. innbyggere.
- Islamsk, føderal republikk.
- Muslimer 96% (sunni 85-90%, sjia 10-15%, ahmadiyya 2,5%), kristne og andre 4%.
- Blasfemiloven rammer uskyldige kristne og muslimer hardt. Flere attentater mot politikere som vil avskaffe blasfemilovene. En stadig strøm av overgrep og angrep, særlig mot kristne og ahmadiyya-muslimer.

India

- 1,24 milliarder innbyggere.
- Føderal republikk.
- Hinduer 80,5%, muslimer 13,4%, kristne 2,3%, sikher 1,9% og andre 2%
- Kristne og muslimske minoriteter har opplevd en økning i angrep etter at BJP (et parti som kobles til hindunasjonalistiske bevegelser) vant valget i mai 2014. Antikonverteringslover i flere delstater. Dalitene (hvorav mange er kristne) undertrykkes kraftig.

ASMA FIKK STEFANUSPRISEN

«Trosfrihet er et intellektuelt utfordrende tema. Det bærer på mye følelser og angst», sa Asma Jahangir i sitt Stefanuspris-foredrag 2. september.

Tekst: Kristin Storaker **Foto:** Thea Elisabeth Haavet

Hun ser dette daglig i sitt hjemland Pakistan. Likevel er hun overbevist om at trosfrihet er en kjerneverdi i menneskerettighetene. Jahangir er menneskerettighetsadvokat og har jobbet mesteparten av sitt liv for å fremme menneskerettigheter, særlig for sårbare grupper. Hun har vært FNs spesialrapportør for trosfrihet fra 2004 til 2010, og er i dag en av få røster som tør å stå opp for religiøse minoriteters rettigheter i Pakistan.

Avlyste i siste liten

Jahangir taler til oss fra storskjerm, via video og Skype. I siste liten så hun seg nødt til å avlyse sitt planlagte Norgesbesøk. Intern uro i Pakistan – store demonstrasjoner mot statsministeren og faren for et nytt militærkupp – gjorde at Jahangir ble sterkt oppfordret til ikke å forlate landet. Hun er likevel så tilstedeværende via Skype at man nesten glemmer de 5 500 kilometerne mellom Oslo og Lahore.

Blasfemilovgivning

«Hvem trenger beskyttelse – Gud eller hvermann?» var tittelen på fagseminaret som ble avholdt på Litteraturhuset på prisdagen. Fokuset var på blasfemilovgivning og dens alvorlige konsekvenser. «Bruken av religion i lovverk og politikk bør forhindres. Når man først har lagd en lov i religionens navn, er det svært vanskelig å oppheve den», sa Jahangir. Hun tenker blant annet på sitt eget hjemland, Pakistan, hvor misbruken av blasfemilovene går hardt ut over landets religiøse minoriteter. Kristne, hinduer og annerledes tenkende muslimer anklages for å fornærme profeten Muhammed eller Koranen, som regel feilaktig og uten grunn. Dette kan straffes med døden.

Jahangir utfordrer tanken om at en religion kan bli ærekrenket, eller fornærmet.

– Religioner og livssyn har ingen rettigheter. Menneskerettighetene er til for å beskytte nettopp menneskene, ikke doktrinene. Det betyr at samtale om religion er viktig. Blasfemi og ærekrenkelse av religion er ikke reelt. Det som derimot er reelt, og trenger vår oppmerksomhet, er diskriminering og forfølgelse av mennesker på religiøst grunnlag.

Risikerer livet

«Privat er alle enige, advokater og politikere, om at blasfemi-

Stefanusprisvinner Asma Jahangir talte til forsamlingen gjennom Skype på fagseminar på Litteraturhuset. Det ble ledet av Ed Brown, seksjonsleder for menneskerettigheter.

lovene misbrukes. Offentlig er det ingen som tør å røre dem», sier Jahangir. Det er kanskje ikke så rart, med tanke på at de som taler ut mot blasfemilovene setter seg selv i stor fare. Jahangir mistet i sommer en nær advokatkollega, som ble drept på grunn av at han hadde forsvart mennesker som tilhører religiøse minoriteter, i retten. Jahangir har også selv mottatt trusler mot sitt eget og familiens liv. «Jeg har vært heldig som har sluppet unna», sier Jahangir.

«Tusen takk!»

Asma Jahangir har gjort en stor innsats for religiøse minoriteter og trosfrihet, både i Pakistan og internasjonalt. Dette gjør henne både hyllet og hetset. Internasjonale priser som Stefanusprisen, er med på å bygge opp hennes internasjonale omdømme, som igjen gir henne en slags beskyttelse i hjemlandet. Jahangir uttrykte stor takknemlighet for prisen – noe vi ønsker å videreformidle til Stefanusalliansens støttespillere.

Asma Jahangirs kamp for religiøse minoriteter får meg til å tenke på Arnulf Øverland, som selv ble tiltalt for blasfemi i 1933. Han ble imidlertid frifunnet. Få år senere skrev han diktet «Du må ikke sove», hvor et av versene beskriver Jahangirs kamp svært presist:

**Du må ikke sitte trygt i ditt hjem
og si: Det er sørgelig, stakkars dem!
Du må ikke tåle så inderlig vel
den urett som ikke rammer dig selv!**

Kristin Storaker ledet Stefanuspris-utdelingen.

Ortodoks biskop oppfordrer til kristen enhet

Biskop Saliba fra Tyrkia oppfordret til enhet mellom kristne på tvers av gamle kirkegrenser da han besøkte Bergen i september. – Kirkene i øst og vest trenger og utfyller hverandre.

Tekst: Jan-Eivind Viumdal **Foto:** Thea Elisabeth Haavet

Den syrisk-ortodokse biskopen fra Safranklosteret i Tyrkia, Saliba Özmen, besøkte Bergen sammen med syrisk-ortodokse sangere fra Sverige og det norske koret SKRUK.

– Det skillet som oppsto mellom kirkene under kirkemøtet i Kalkedon i 451 ga oss 1 500 bortkastede år. I vår urolige verden er tiden nå inne til å stå sammen som én kirke. Vi er én flokk med én hyrde, Jesus Kristus, proklamerte biskop Saliba, som var invitert til Norge av Stefanusalliansen og Bjørgvin bispedømme.

På programmet stod samlinger og møter med sentrale kirkelige aktører i Bergensområdet og tre konserter med påfølgende seminarer om de kristnes situasjon i Tyrkia og Midtøsten. I tillegg deltok Stefanusalliansen på gudstjenester i tre forskjellige kirker i Bjørgvin.

Et historisk og gripende høydepunkt var gudstjenesten i domkirken i Bergen. Her deltok biskop Saliba Özmen sammen med biskopen i Bjørgvin, Halvor Nordhaug.

Den syrisk-ortodokse kirken er en av verdens eldste kirker. De trekker linjene tilbake til apostelen Peter, som i år 37 skal ha etablert kirken i byen Antiokia, der disiplene for første gang ble kalt kristne. Fremdeles benytter denne kirken arameisk, språket som Jesus selv snakket. Og den eldste av deres 80 liturgier er skrevet av Jesu bror, Jakob, som var leder for menigheten i Jerusalem.

Opp gjennom historien har denne kirken lidd overgrep etter overgrep. Den

Biskopen i Bjørgvin, Halvor Nordhaug, sammen med biskop Saliba Özmen fra Den syrisk-ortodokse kirke i Tyrkia.

har blitt preget av interne kirkelige stridigheter, og den har opplevd forfølgelser og massakre fra ulike riker og myndigheter. For 100 år siden ble omkring en halv million personer fra denne kirken drept i det sørøstlige Tyrkia, området som biskop Saliba Özmen kommer fra. Nå er denne kirken blant dem som rammes hardest av IS-krigernes herjinger i Syria og Irak. Det er ingen overdrivelse å kalle dette for martyrenes kirke.

Det var derfor sterkt å høre biskop Saliba Özmen dele sine tanker om teksten «elsk dine fiender» under gudstjenesten i Domkirken. Et histo-

risk øyeblikk av enhet mellom kristne fra den østlige og vestlige kirken var det også da den syrisk-ortodokse biskopen delte ut nattverd sammen med presten i Bergen domkirke, Hans Jørgen Morvik.

Alt i alt ble dette en svært spennende og minnerik helg. Stefanusalliansen er glade for det gode samarbeidet vi har med biskop Halvor Nordhaug og resten av Bjørgvin bispedømme. Og vi gleder oss over kontakten med biskop Saliba Özmen fra Tyrkia og det syrisk-ortodokse miljøet i Sverige. Den nære relasjonen til koret SKRUK betyr også mye for Stefanusalliansen.

KLART FOR FAKKELTOG IGJEN!

For åttende år på rad arrangerer Stefanusalliansen, i samarbeid med Åpne dører og de lokale komiteene, «fakkeltog for de forfulgte». Hele elleve steder i Norge har bestemt at deres by eller bygd på denne måten skal engasjere seg i kampen for trosfrihet. Vi har snakket med fem personer som er med på å arrangere togene. Les hva de mener er det viktigste med fakkeltog.

Tekst og foto: Birgit Solbakken

I år arrangerer Stefanusalliansen og Åpne dører fakkeltog for de forfulgte elleve steder i Norge.

Karin Riska (Kristiansand)

«Å arrangere «fakkeltog for de forfulgte» er superviktig! Det er viktig å kunne belyse en sak som angår oss alle. Ikke bare oss kristne, men alle. Det er lett for oss her i Norge å glemme trossituasjonen i verden, ettersom vi har det så godt. Bibelen forteller oss hvordan vi skal stå sammen med våre trossøsken. Fakkeltoget blir en konkret handling der vi kan stå sammen med forfulgte kristne, men også andre som blir forfulgt for sin tro. Alle elevene på BIG (Bibelskolen i Grimstad) skal også være med å gå i fakkeltog, noe som er kjempebra. Studentene lærer masse om trosfrihetssituasjonen i verden og viktigheten av å stå sammen med mennesker som lider for sin tro.»

Olav Dale Svanholm (Trondheim)

«Vi i Trondheim er blitt inspirert av de andre byene til å arrangere fakkeltog. Dette er andre gangen vi arrangerer det, og vi gleder oss veldig. Dette er en viktig og god måte å stå sammen på i et økumenisk fellesskap. Temaet «trosfrihet» er svært aktuelt nå på grunn av alt som skjer i Irak og Syria.

Å arrangere fakkeltog er en god måte å samle folk til å engasjere seg og vise solidaritet med dem som lider for sin tro.

Derfor er det å arrangere fakkeltog en god måte å samle folk til å engasjere seg og vise solidaritet med dem som lider for sin tro.»

Trond Henning Kasbo (Sarpsborg)

«Vi i Sarpsborg har jobbet en del med temaet «forfulgte kristne» i lederrådet, som er en fellessamling av ledere fra forskjellige kirker og menigheter. Dette er et tema alle engasjerer seg for, uansett hva slags kirkesamfunn de kommer fra. Det som er fint med en fakkeltogmarkering, er at vi som en økumenisk forsamling, kan stå sammen i solidaritet med alle dem som er forfulgt for sin tro. Det er også viktig å nevne at Norge står mye tettere på temaet nå enn før. Mange av våre nye landsmenn har opplevd på kroppen å bli forfulgt, noe som gjør at temaet angår oss i mye større grad enn det vi kanskje tenker over. Derfor er det bra og viktig at vi arrangerer et fakkeltog med trosfrihet som tema»

Foto: Astrid Dalehaug Norheim.

Elin Bjerkestrand (Molde)

«Det er veldig viktig og fint med et fakkeltog i Molde fordi vi får satt fokus på all den nøden som skjer i verden akkurat nå. Irak og Syria leser vi om i mediene, og det er vanskelig ikke å engasjere seg når man ser at mennesker blir diskriminert og forfulgt for sin religion. Bibelen sier at «når ett lem lider, lider hele kroppen». Det er dette vi vil markere med et fakkeltog. Når trossøsken lider i andre land, må vi som kristne stå sammen med dem i solidaritet. Fakkeltog er en god måte å informere og opplyse folk om trosfrihetssituasjonen i verden og hvordan vi som nordmenn kan bidra i kampen for trosfrihet»

Berit Helgøy Kloster (Stavanger)

«Fakkeltog er viktig fordi det er en måte å synliggjøre at vi står sammen og tenker på alle dem som blir forfulgt for sin tro. I Stavanger har det vært veldig god oppslutning om fakkeltogene. I fjor var vi 500 stykker. Jeg tror det vil komme enda flere i år, ettersom trosfrihet i år er blitt et dagsaktuelt tema på grunn av det som skjer i Irak. Folk kom til oss etter arrangementet i fjor og takket for at vi arrangerte et fakkeltog som tok opp dette viktige temaet. Jan Egeland skulle egentlig komme og holde en appell den gangen, men kunne ikke. Han ønsket oss lykke til og fortalte oss hvor prisverdig og viktig dette fakkeltog er.»

BLI MED OG GÅ I FAKKELTOG DU OGSÅ!

Her kan du finne det nærmeste stedet som arrangerer fakkeltog:

Oslo: 29/10.

Bergen: 28/10.

Molde: 28/10.

Kristiansand: 6/11.

Stavanger: 6/11.

Stord: 29/10.

Trondheim: 30/10.

Øystese: 7/12.

Halden: 13/11.

Sarpsborg: 9/11.

Bare troen igjen

De har mistet alt – men ikke troen. Det gjorde sterkt inntrykk å møte fordrevne irakiske flyktninger i Nord-Irak.

Tekst: Thea Elisabeth Haavet

På flyet til Erbil blir jeg sittende sammen med en hyggelig, gråhåret mann. Det viser seg at han er irakisk og diakon i en kaldeisk-katolsk kirke i USA. Den varme og hyggelige akademikeren ble truet på livet av ekstremister da han jobbet for en amerikansk hjelpeorganisasjon i Irak, og derfor måtte han flykte til utlandet. Det skjedde lenge før den nåværende krisen, skapt av den islamske stat.

Diakonen er en av rundt 1,3 millioner irakere som har emigrert siden USAs invasjon av landet i 2003. Da var det mellom 1,6 og 1,5 millioner kristne i Irak. Nå anslås det at mellom 200 000 og 300 000 er igjen. Etter Saddam Husseins fall, fikk ekstremistiske krefter spillerom – og de kristne ble offer for vold, kidnappinger og drap.

– Irak kommer til å bli tømt for kristne. Det er bare et tidsspørsmål. De unge vil ikke være her lenger. Nok er nok, sier diakonen til meg – uten tvil i stemmen.

Mange av de kristne som er igjen i Irak, er de siste månedene blitt flyktninger i sitt eget land. De har flyktet fra IS til de relativt trygge kurdiske områdene i nord. Det er denne regionen jeg er på vei for å besøke, for å høre hva flyktningene selv sier om situasjonen og se hvordan Stefanusalliansens partnere jobber for å hjelpe dem.

Usikker framtid

– Nok er nok, sier også den unge kristne irakeren som senere i uka deler

Suzan er en av 6 000 irakere som har flyktet til den lille kristne landsbyen Sinji, nær Dohok. Hun er universitetslærer fra Mosul.

ut madrasser til flyktninger i Erbil sammen med meg. Michael er 20 år og var inntil nylig ingeniørstudent på universitetet i Mosul. Selv bodde han sammen med familien i en kristen landsby ikke langt unna. Men så ble livet snudd på hodet. Alle de kristne ble fordrevet fra landsbyen hans, og han måtte slutte på studiet i den IS-beleirede storbyen Mosul. Hva han tenker om framtiden?

– Jeg drømmer om å dra hjem til landsbyen min for å be i kirken min en gang til. Etterpå vil jeg søke asyl i utlandet, sier han.

Mens Michael venter på å finne ut om drømmen går i oppfyllelse, bruker han

flere kvelder i uka til å kjøre ut madrasser, tepper og andre nødvendige artikler til andre flyktningfamilier. Han er en av flere frivillige som deltar i nødhjelpsarbeidet som Stefanusalliansen støtter gjennom en lokal kirke. Den unge mannen imponerer meg med sin optimisme og nysgjerrighet på verden, til tross for den usikre framtiden som venter ham.

Frykter vinteren

På den tre timers lange kveldsturen rundt i Erbil møter vi en rekke kristne flyktningfamilier som har stuet seg sammen i leiligheter de har leid. Deres store bekymring er hvordan de skal klare å betale neste husleie. Et sted bor

I denne teltleiren bor flyktninger fra den kristne byen Karakosh, kjent som den største kristne byen i Irak. IS har jaget nesten 50 000 mennesker fra byen.

40 mennesker på et rom og et tilhørende tak. De er likevel heldige som har mulighet til å varme seg i en leilighet når vinteren kommer. Det kan ikke flyktningene som bor i de mange teltleirene rundt omkring i Erbil. Snart kommer vinteren – og de lette teltene beskytter ikke mot kulde og regn. Her bor gjerne 20 personer tett i tett i et enkelt telt.

Jeg besøker en av teltleirene der flyktninger fra den kristne byen Karakosh har samlet seg. Byen, som ligger 32 kilometer sørøst for Mosul, er kjent som Iraks kristne hovedstad og den største kristne byen i landet. Nesten 50 000 kristne bodde her før IS jaget dem fra byen.

– Problemet er at vi ikke vet når vi kan vende tilbake, sier 63 år gamle Yakeen, som inviterer meg til å sitte ned sammen med familien. Yakeen har ti barn og en stor gjeng barnebarn. De fleste av dem befinner seg i den samme leiren. En sønn har allerede kommet seg til Tyskland.

– De unge vil forlate landet, forteller han. – Men jeg må tilbake. Byen er en del av meg. Vi hadde et veldig godt liv i Karakosh. Jeg hadde en god jobb, to hus og begge mine sønner hadde to hus. Vi hadde tre biler og traktor. IS stjal alt vi hadde, utenom bilene. De brukte vi da vi flyktet.

Hverken Yakeen eller naboene trodde

først på ryktene om at IS ville beleire byen.

– Vi tok det ikke alvorlig. Men så hørte vi at IS hadde drept to barn i en annen by. Da forsto vi at de mente alvor, og nesten alle flyktet. De ønsker å rense Irak for kristne, mener han.

Øyevitner i Karakosh forteller dem at IS-soldater tok ned kors på kirker og brente religiøse manuskript. Men mannen forsikrer oss om at det ikke er aktuelt for noen av dem å konvertere til islam. Innbyggerne i byen er syrisk-ortodokse og syrisk-katolske, og historien deres strekker seg helt tilbake til de første kristne. De er stolte av troen sin, og flere av dem har satt opp kors på toppen av teltet for å vise hva de står for.

Vil ha hevn

Mange av flyktningene fra Mosul, Karakosh og de andre kristne landsbyene på Niniveh-sletten, har flyktet til andre kristne landsbyer i det kurdiske området. Jeg blir med vår partner til Sinji, en kristen landsby nær Dohok som har tatt i mot 6 000 flyktninger. Før krisen hadde byen 170 familier. Nå har de fått 1 000 nye. Flyktningene blir innkvartert i uferdige hus og på skoler. Her møter jeg Suzan – en universitetslærer fra Mosul. Leppene hennes skjelver av smerte og sinne når jeg spør henne hvordan hun har det som flyktning.

– Vi vil drepe IS-soldatene og vi vil ha hevn. Vi tenker ikke som vår herre Jesus Kristus som tilgir, sier hun. Og forklarer: – Vi hadde et veldig godt liv. Bra jobber. Store hus. Biler. De tok alt. Hjemmene våre. Møblene våre. Gullet vårt. De ødela kirkene og korsene våre. Nå overlever vi så vidt. Vi lever som dyr. Vi ønsker ikke å motta veldedighet, sier hun og peker på den lange køen av folk som venter på å motta nødhjelp.

– Nå har vi ikke noe håp eller noen framtid. Vi ønsker ikke å forlate dette landet. Vi vil være her og ta vare på våre kirker og historiske steder. Det er vårt land. Vi var her først, sier læreren. – Det verste er at naboene våre i Mosul tillot soldatene fra den islamske staten å gjøre alt dette, forteller hun, og legger som mange andre skylda på USA og deres invasjon i 1993. – Alle kristne i Irak må betale prisen for deres synd, sier Suzan.

Jeg møtte veldig mange på Erbil-turen som sier at de tilgir og ber for overgripere. De stoler på at Gud gir dem en ny framtid. Suzans historie viser at ikke alle klarer å se at Gud er med dem midt i smerten. I hvert fall ikke akkurat nå. Men etter at den flotte læreren har fått fortalt sin historie, får jeg et smil. Hun takker meg for at vi bryr oss. Midt i smerten hjelper det at noen ser. Det hjelper å vite at man ikke er glempt.

Om å elske:

– Jeg fikk en sterk oppfordring fra Gud om at jeg må elske, elske og elske. Jeg fant meg selv ved å gi. Jeg fant meg selv i alle fattige barn. Jeg lærte mye av et lite barn som var sultent og ville dele maten med sin lillesøster. Livet er en skole av kjærlighet.

Om fremtiden:

– Mitt hjerte er hos barna og de fattige. Jeg vil be for alle i landet mitt, at de vil være i stand til å løfte opp folket og gi rettferdighet til de fattige. Jeg tror at Gud har en plan for mitt folk og mitt land. Vi bør ikke være redde.

Møt Mamma Maggie!

Universitetsprofessor Maggie Gobran fikk ikke sove på mange dager etter sitt første besøk til Kairos søppelstum. I dag blir hun omtalt som Midtøstens Mor Teresa, og hun har hjulpet hundrevis av familier ut av fattigdommen. Stefanusalliansen støtter arbeidet hennes.

Mamma Maggie besøker Norge i november. Grip sjansen til å møte henne!

Følgende møtesteder er klare:

- Mandag 3/11:** Storsalen (Oslo), kl. 19. Lansering av biografien om Mamma Maggie, skrevet av Eyvind Skeie
 - Tirsdag 4/11:** Skien kirke, kl. 18
 - Onsdag 5/11:** Bogafjell kirke (Sandnes), kl. 18.
 - Torsdag 6/10:** Stord kirke, kl. 19
 - Fredag 7/11:** Skjold kirke (Bergen), kl. 19
 - Søndag 9/11:** Skiptvet kirke (gudstjeneste. Eyvind Skeie holder dagens preken), kl 11.00 Bekkelaget kirke (Oslo), kl 19.00
- Sjekk lokalt for nærmere informasjon.